

Asia: VN/11136/2021

Lausuntopyyntö ehdotuksesta Suomen talousosaamisen edistämisen kansalliseksi strategiaksi

Lausunnonantajan lausunto

1. Mitä suomalaisten talousosaamiseen liittyviä tilanne- tai olosuhdetekijöitä olisi erityisesti otettava huomioon kansallisessa talousosaamisen strategiassa?

Kansallisessa talousosaamisen strategiassa tulee ottaa paremmin huomioon ne suomalaiset, joiden talous on esimerkiksi ylivelkaantumisen johdosta kriittisessä tilassa. Strategiassa ei tunnistettu niitä syitä, jotka johtavat ihmisten kriittiseen taloustilanteeseen, kuten rahapeliongelma tai arjenhallinnan haasteet. Näkökulma on vahvasti taloustaitojen opettamisessa, mutta eri elämäntilanteet tarvitsevat erilaista tukea, ohjausta ja neuvontaa.

Velkaantumisesta tulee yksilölle pitkäkestoinen taakka, jonka keventämiseen ei ole vielä riittävästi keinoja. On löydettävä ratkaisuja, joissa velkaantumisesta voidaan päästä irti kohtuudella. Strategian tulisi vaikuttaa myös taloudellisesti heikossa asemassa olevien ihmisten elämänlaadun parantamiseen.

Suomeen tarvitaan lisää tuki-, ohjaus- ja neuvontapalveluita, mutta ne eivät voi kaikki olla digitaalisia palveluita. Strategiassa ei ole vielä riittävästi tunnistettu sitä, että on paljon nuoria ja aikuisia, joilla ei ole riittäviä digitaalisia taitoja hoitaa asioitaan verkkopalveluissa. Tarvitaan myös kohtaavia palveluita.

2. Onko strategiaehdotuksessa huomioitu kaikki strategian kannalta tärkeät osa-alueet (ehdotuksen sivu 5)?

Eri kohderyhmien tunnistaminen ja tavoittaminen on talousosaamisen lisäämisen näkökulmasta erittäin tärkeää. Kun kohderyhmät on tunnistettu, voidaan myös tuki-, ohjaus- ja neuvontapalvelut määrittellä vastaamaan tarvetta ja strategian toimintasuunnitelmassa huomioida eri kohderyhmien tarpeet. Strategiassa ei ole tunnistettu heikoimmassa asemassa olevia nuoria tai aikuisia, joilla

taloudellinen tilanne on jo heikko. Heillä on usein myös monialaisten palveluiden ja kokonaisvaltaisen tuen tarpeita. Strategia tuntuu kohdistuvan enemmän taloustaitojen opettamiseen niille, joilla tilanne on vielä hyvä. Tarvitaan sekä ennaltaehkäiseviä että kohdennettuja toimia.

3. Onko strategiassa mainitut tavoitteet mielestänne realistisia ja toteuttamiskelpoisia strategian toimintakautena?

Heikoimmassa asemassa olevien nuorten ja aikuisten kohdalla arjen rahankäyttö sekä oman talouden suunnittelu ja taloudellinen varautuminen ovat niitä tavoitteita, joista lähdetään etenemään. Tätä kohderyhmää ei ole vielä riittävällä tavalla tunnistettu, joten toimia tarvitaan eri kohderyhmille erilaisina. Niin etsivässä nuorisotyössä kuin työpajoilla käydään nuorten ja valmentautujien kanssa läpi arjen talouteen liittyviä asioita ja asioidaan yhdessä eri viranomaisten luona. Tarvetta on arjenhallintaa kokonaisvaltaisesti vahvistavien palveluiden, kuten työpajojen matalimman kynnyksen palvelun, starttivalmennuksen, lisäämiselle.

4. Strategian toimikaudeksi ehdotetaan korkeintaan viittä vuotta. Onko se mielestänne sopiva pituus strategialle?

-

5. Mitä asioita tulisi huomioida talousosaamisen koordinoinnissa?

Kolmannen sektorin toimijat edistävät talousosaamista usein hankerahoituksella ja valtionavustuksella. On tärkeää varmistaa, että hankerahoituksella ja valtionavustuksella rahoitetaan monenlaisia ja eri kohderyhmille suunnattuja toimia talousosaamisen edistämiseksi. Haavoittuvassa asemassa olevien kohderyhmän toimien rahoitus on vaikuttavuudeltaan erilaista kuin esimerkiksi strategiseksi tavoitteeksi mainitut säästämisen tai sijoittamisen osaamisen edistäminen. Toimien vaikuttavuus tulee esiin eri tavalla niissä kohderyhmissä, joissa taloudellinen tilanne on jo heikko ja ylisukupolivilisuus on merkittävänä tekijänä. Tämä kohderyhmä tarvitsee toimia, ja työhön on tärkeää myöntää avustuksia. Arjen rahankäyttö, oman talouden suunnittelu ja taloudellinen varautuminen ovat yhtä tärkeitä tavoitteita kuin säästäminen, sijoittaminen ja hankinnat, vaikuttavuus ei näy heti kansantaloudessa, mutta yksilötasolla vaikuttavuus on merkittävä. Ja sen tulee näkyä myös strategian toimissa.

6. Miten strategian ja koordinaation toteutuksessa varmistetaan kaikkien toimijoiden osallisuus?

Tarvitaan laadukasta, selkeää ja tehokasta viestintää eri toimijoiden suuntaan sekä verkostomaista yhteistyötä. Kolmas sektori tunnistetaan keskeiseksi käytännön toimijaksi, mutta myös kunnissa tehdään paljon käytännön työtä kansalaisten suuntaan. Strategiassa puhutaan yksityisistä ja kolmannen sektorin toimijoista, mutta unohdetaan kunnalliset palvelut sekä kokemusasiantuntijat.

7. Strategian oleellinen osa on toteuttamissuunnitelma, jossa määritellään strategiakauden pituus, rakenne ja sisältö sekä toiminnan laadun ja puolueettomuuden varmistaminen. Lisäksi strategiassa määritellään yhteistyössä toimijaverkoston kautta alatavoitteet talousosaamisen osa-alueille. Pitäisikö toimintasuunnitelmassa huomioida edellä mainittujen lisäksi myös muita asioita?

Kohderyhmän, etenkin haavoittuvassa asemassa olevien, tunnistaminen on toteutuksen näkökulmasta ensiarvoisen tärkeää. Toteutussuunnitelmassa olisi hyvä näkyä myös kriittinen tarkastelu nykyistä lainsäädäntöä kohtaan esimerkiksi ylivelkaantuneiden henkilöiden tukemiseksi ja auttamiseksi.

8. Mitä vahvuuksia ja heikkouksia näette esitetyssä organisointimallissa (ehdotuksen sivu 14)?

Strategian johtaminen sopii hyvin oikeusministeriölle. Kevyt hallintomalli on varmasti toimiva, viestintä- ja tiedotusresurssi on välttämätöntä. Tärkeää on tunnistaa ruohonjuuritasolla arjenhallintaa tukevat palvelut, kuten etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta, jotka ovat tekemisissä heikossa työmarkkina-asemassa olevien nuorten ja aikuisten kanssa. Kohderyhmällämme on usein myös talousvaikeuksia. Strategian tunnistetut kohderyhmät tulee olla edustettuna strategiaa toteuttavassa verkostossa, ja heidän asiantuntemustaan on tärkeää hyödyntää. On hyvä, että strategiassa on tunnistettu kolmannen sektorin keskeinen rooli käytännön toimijana kansalaisten suuntaan ja rahoituksen tarve talousosaamisen edistämiseksi.

9. Onko teillä jotain muuta kommentoitavaa kansallisesta talousosaamisen strategiasta?

-

Tuure Herttaliisa
Into - etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry